

T E G E V U S A R U A N N E

RIIGIKONTROLL

1998

Riigikontrolli
ülesanne on oma
kontrollitegevuse
tulemustele
tuginedes pakkuda
Riigikogule
ja laiemale
avalikkusele
kindlustunnet,
et need, kelle
käsutusse on antud
avaliku sektori
vahendid,
kasutavad neid
säästlikult, tõhusalt,
mõjusalt
ja seadusi järgides
ning et riigi
arvepidamine on
õige

TALLINN 1999

Hea lugeja!

Mul on heameel tutvustada Riigikontrolli 1998. aasta tegevusaruannet. Riigikontroll on taasloomisest, 1990. aastast alates ära teinud palju, andes oma panuse riigiasutuste töö tõhustamisse. Oskus kohaneda muutustega ja adekvaatselt reageerida uutele nõuetele on olnud selle tagatis.

Kuigi Riigikontrolli vastutus ja töö iseloom on aja jook-sul märgatavalt muutunud, toetuvad tänased Riigikontrolli töötajad paljuski oma eelkäijatele. Pean silmas aegumatuid põhiväärtusi, mis iseloomustavad inimesi ja organisatsiooni, milles nad töötavad. Neid väärtusi, mida minevikus on väljendatud mitmeti, saab tänapäeval hõlmata kolme sõnaga – ausus, sõltumatus ja objektiivsus.

Hästi toimiv Riigikontroll ei saa olla eesmärk omaette. Täna peab Eesti liitumisläbirääkimisi Euroopa Liiduga. See protsess nõuab meie riigilt sihikindlat ja oskuslikku tegutsemist. Haldusaparaadi suutlikkus ja finantsjuhtimise reform on integratsiooniprotsessi märksõnad, mis otseselt nõuavad Riigikontrollilt uut kvaliteeti.

Riigikontrolli ülesanne on oma kontrollitegevuse tulemustele tuginedes pakkuda Riigikogule ja laiemale avalikkusele kindlustunnet, et need, kelle käsutusse on antud avaliku sektori vahendid, kasutavad neid säästlikult, tõhusalt, mõjusalt ja seadusi järgides ning et riigi arvepidamine on õige.

Aidates kaasa riigivara õiguspärasele ja tulemuslikule kasutamisele, on Riigikontrolli ülesanne jälgida Eesti haldusaparaadi tööd tervikuna ning juhtida tähelepanu probleemidele, mis segavad riigi toimimist.

Oma ülesande paremaks elluviimiseks peab Riigikontroll nihutama oma tegevuse raskuspunkti seaduslikkuse kontrollilt tulemuskontrollile. Viimane tähendab, et me

üksnes ei küsi, kas avaliku sektori vahendite kasutamisel peetakse kinni õigusaktidest, vaid pöörame rohkem tähelepanu sellele, kas need, kes neid vahendeid kasutavad, täidavad oma põhiülesandeid.

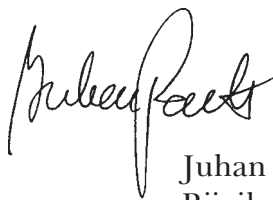
Riigikontrolli ees näen ma kolme selget ülesannet.

Esiteks: muuta Riigikontroll Euroopa tasemele vastavaks organisatsiooniks, mis oleks eeskujuks igas tegevusvaldkonnas. Alates strateegilisest planeerimisest kuni finantsjuhtimise, infotehnoloogia, töötajate oskuste ja avalikkusega suhtlemiseni peab Riigikontroll olema kõikidele mudel kui näide hästi toimivast riigiasutusest. Selleks peab Riigikontroll pidevalt täiustuma: rohkem investeerima koolitusse ja infotehnoloogiasse ning maksma hea töö eest head palka.

Teiseks: Riigikontroll peab aitama avalikul sektoril riiki juhtida parimal võimalikul viisil ning tõstma riigihalduse tõhusust, mõjusust, vastutust ja läbipaistvust. Ametnike seaduskuulekuse tagamisel on väga oluline Riigikontrolli koostöö avaliku sektori sisekontrolliga.

Kolmandaks: Riigikontroll peab kaasa aitama haldussüsteemi usaldusväärsuse tõusule avalikkuse silmis, sest inimeste arvamus valitsusest ja avalikest teenistujatest on tähtis.

Hea lugeja, asudes tutvuma Riigikontrolli 1998. aasta tegevusaruandega, loodan, et möödaniku kogemused aitavad suunata Su mõtteid tulevikku.

Juhan Parts
Riigikontrolör

**Aidates kaasa
riigivara
õiguspärasele
ja tulemuslikule
kasutamisele,
on Riigikontrolli
ülesanne jälgida
Eesti haldusaparaadi
tööd tervikuna ning
juhtida tähelepanu
probleemidele,
mis segavad riigi
toimimist**

RIIGIKONTROLL

Riigikontroll on oma tegevuses sõltumatu majanduskontrolli teostav riigiorgan

- Eesti Vabariigi põhiseaduse kohaselt on Riigikontroll oma tegevuses sõltumatu majanduskontrolli teostav riigiorgan.
- Riigikontroll loodi Maapäeva otsusega 27. detsembril 1918 ja taasloodi 6. juunil 1990, mil EV Ülemnõukogu võttis vastu Riigikontrolli seaduse.
- Riigikontrolli juht on riigikontrolör.
- Riigikogu nimetab Vabariigi Presidendi ettepanekul riigikontrolöri ametisse viieks aastaks.

Sõltumatus

Sõltumatus on Riigikontrolli objektiivsuse ja erapooletuse tagatis

- Sõltumatus on Riigikontrolli objektiivsuse ja erapooletuse peamine tagatis. Riigikontrolli sõltumatuse tagab seadusest tulenev õigus tööd iseseisvalt planeerida ja korraldada ning riigikontrolöri viieaastane ametitähtaeg. Nii, olles sõltumatu täitevvõimust ja poliitilistest huvidest, saab Riigikontroll oma tegevuses ja hinnangutes jääda erapooletuks ning tugineda vaid majanduslikkuse põhimõttele.

Majanduskontroll

Majanduskontrolli teostamine on Riigikontrolli peamine põhiseaduslik funktsioon

Majanduskontrolli käigus hindab Riigikontroll:

- kas avaliku sektori vahendeid on kasutatud seaduste ja muude asjassepuutuvate õigusaktidega kooskõlas, ning kas riigi kui terviku ja iga üksiku organisatsiooni raamatupidamise korraldus on korrektne ning kas aruandlus kajastab õigesti ja usaldusväärselt finantsseisu ja tegevuse tulemit (finantskontroll);
- kas avaliku sektori vahendeid on kasutatud säästlikult, tõhusalt ja mõjusalt (tulemuskontroll).

Riigikontrolli institutsionaalne areng

1998. aastal oli avaliku sektori esindajate ja laiema üldsuse arusaam Riigikontrolli ülesannetest ja eesmärkidest põhiseaduslikus riigis ühekülgne. Riigikontrolli käsitleti eelkõige kui revidenti, kelle kohustus on jälgida, kas mitmesugustest otseselt majandustegevust puudutavatest normidest on kinni peetud.

Oma aruannetes Eesti riigiaparaadi haldussuutlikkuse, finants- ja sisekontrolli kohta on enamik väliseksperthe rõhutanud vajadust tõhusa avaliku sektori kontrollisüsteemi ja välise kontrolli organi arendamise järele.

Ka Euroopa leping näeb ette koostööd finantsauditi alal ning viitab vajadusele ühtlustada seadusi. See võimaldaks tõhusamini rakendada riiklike kulutuste juhtimis- ja kontrollisüsteemi ning tugevdaks võitlust petturlusega.

Dokumendis “Agenda 2000” (Euroopa Komisjoni arvamus Eesti astumise kohta Euroopa Liidu liikmeks) toodi finantskontrolli käsitlevas osas esile, et

■ Euroopa Liidu poliitika edukaks rakendamiseks on vaja luua nõutavad vahendid, teiste hulgas heatasemelise sisekontrolli süsteem.

■ Haldussuutlikkuse tõstmiseks *acquis** rakendamise nõude puhul märkis komisjon, et Eesti Riigikontroll on oma 80 töötajaga ülesannete ulatust arvestades liiga tagasihoidlik ning Euroopa Liidu poliitika edukaks rakendamiseks tuleb teha suuri ettevalmistusi vajalike juhtimis- ja kontrollimehhanismide rajamiseks, mis tagaksid Euroopa Liidu finantshuvide kaitse. Halduslikult peeti oluliseks välis- ja sisekontrolli lahutamist.

Kokkuvõttes hindas Euroopa Komisjon Eesti finantskontrolli nii:

■ finantskontrolli valdkond ei näi takistavat Euroopa Liiduga ühinemist keskmise tähtaja jooksul, ehkki on nõutavad põhjalikud ettevalmistused, et rajada vajalikke juhtimis- ja kontrollimehhanisme Euroopa Liidu poliitika rahuldavaks rakendamiseks.

Euroopa Liidu poliitika edukaks rakendamiseks on vaja riigis luua heatasemelise sisekontrolli süsteem

* *acquis* – ühenduse õiguses teataval hetkel kehtiv seis, sh kõik põhimõtted, õigusaktid, talitusviisid, kohustused jms, mis on liikmesriikide vahel kokku lepitud ja mida uutel liikmesriikidel tuleb täielikult aktsepteerida

Euroopa Liidule 1998. aastal esitatud korralises komisjoniaruandes Eesti ühinemiseelse seisundi kohta toodi finantsprobleemidest esile järgmist:

■ praegu kujundatakse ümber Eesti välise finantskontrolli organit Riigikontrolli, mis tulevikus keskenduks üksnes välisele *ex-post* kontrollile*. Ümberkujundamine võiks aega võtta 1-2 aastat. Ettevalmistusi on hakatud tegema sisekontrolli kehtestamiseks riigiasutustes. Sisekontrolli struktuur, ülesanded ja tegevus tuleks seadusega reguleerida. Juhtimis- ja kontrollimehhanismide loomisel tuleb keskenduda kontrollisuutlikkusele, et ühinemiseelset abi ja tulevikus ka struktuurifonde oleks võimalik korrektselt hallata;

■ Riigikontrolli roll kaasaegses riigiarvestuse süsteemis on üldjoontes määratletud. Rahvusvahelise Valuutafondi direktorite nõukogus 16. aprillil 1998 vastu võetud dokumendi “Fiskaalse läbipaistvuse hea tava. Tunnustatud põhimõtted” (“Code of Good Practices on Fiscal Transparency – Declaration of Principles”) punktis 4.1.1 sisaldub põhimõte, et

rahvuslik kontrolliorgan või muu võrdväärne organisatsioon peaks tegutsema seaduse alusel ja olema kohustatud õigeaegselt andma avalikkusele ja seadusandjale seisukohti valitsuse aruannete finantsilise õigsuse kohta.

Oma ametisseastumisel 1998. aasta suvel sõnastas riigikontrolör neli olulisemat probleemi ja ettepanekut, millest lähtuvalt Riigikontroll peaks arenema.

ESITEKS

■ Riigikontroll on liialt keskendunud traditsioonilisele järelkontrollile riigiasutustes.

Ettepanek:

■ Riigikontroll ei pea keskenduma niivõrd haldusekandja üksikutele kulutustele või kitsale majandustegevusele, kuivõrd tervete valdkondade avalikele huvidele vastava tegevuse kontrollile. Selline kontroll pole represseeriv ega mõeldud uurimisorganite jaoks, vaid selle eesmärk on aidata kaasa halduse ja parlamendi tegevusele maksumaksjate hüvanguks.

* *ex-post* kontroll – finantstehingu ja haldustoimingu ülevaatamine pärast nende tegelikku toimumist

TEISEKS

■ Puudub tõhus halduse sisekontrolli süsteem. Riigikontroll peab praegu tegelema probleemidega, mille lahendaksid toimiv sisekontrolli süsteem ja siseauditi üksused. Niisuguse süsteemi puudumine takistab Riigikontrollil täita demokraatlikule riigile kohase kõrgeima kontrolliasutuse funktsioone.

Ettepanek:

■ Riigikontroll peab sõnastama omapoolsed nõuded riigi sisekontrolli süsteemile ja toetama avaliku halduse kandjaid selle süsteemi rajamisel.

KOLMANDAKS

■ Riigikontroll on jäetud eemale eelarvemenetlusest. Riigikontrollil on küll õigus anda Riigikogule arvamus riigieelarve eelnõu kohta, kuid puudub juurdepääs selle eelnõu koostamise aluseks olevatele dokumentidele ja muule informatsioonile. Seetõttu jääb hulgaliselt teavet, mis on Riigikontrolli käsutuses tänu tema tööle, eelarve-eelnõu koostamise käigus kasutamata.

Ettepanek:

■ Riigikontrolli tuleb varustada pideva informatsiooniga alates hetkest, mil ministriumid oma eelarved koos lisadega Rahandusministeeriumile esitavad. Riigikontrollil peaks olema õigus osaleda nõustajana ministriumidevahelistel eelarvekõnelustel ja vastavate parlamendikomisjonide töös.

NELJANDAKS

■ Eestis ei ole lõpuni järgitud põhimõtet, et avalikus sektoris ei tohi olla kontrollivaba ruumi. Avaliku sektori raha kasutamise seaduslikkuse ja tulemuslikkuse üle kohalikus omavalitsuses puudub sõltumatu väline kontroll. Praegused valla- ja linnavolikogude revisjonikomisjonid ei küüni vajaliku sõltumatuse läveni.

Ettepanek:

■ anda Riigikontrollile kontrolliõigus ka kohalike omavalitsuste üle.

Oma loogilise jätku leidsid need mõtted Riigikontrolli seaduse uue redaktsiooni eelnõus.

Seadus lähtub demokraatliku riigi kindlast ja selgest põhimõttest, et riigi ülesannete täitmisel ei tohi esineda kontrollivaba ruumi sõltumata sellest, kas ülesanne on antud riigiasutusele, sihtasutusele, aktsiaseltsile või kellelegi muule

Riigikontrolli seaduse uue redaktsiooni eelnõu

Et tagada Riigikontrollile võimalused tegutseda nii nagu meie kolleegid mujal maailmas, koostas Riigikontrolli töögrupp 1998. aasta suve ja sügise jooksul Riigikontrolli seaduse uue redaktsiooni. Selles -

- täpsustatakse Riigikontrolli tegevuse eesmäärke;
- luuakse eeldused kontrollivaba ruumi kaotamiseks avalikus sektoris, sh kohalikes omavalitsustes;
- antakse kontrollimenetlust paindlikumaks muutes alus tulemuskontrolli teostamiseks kaasaegseimal viisil;
- luuakse teenistussüsteem, mis tagab Riigikontrolli teenistujatele ühtse väljaõppe ja pideva arengu.

Seadus lähtub demokraatliku riigi kindlast ja selgest põhimõttest, et riigi ülesannete täitmisel ei tohi esineda kontrollivaba ruumi sõltumata sellest, kas ülesanne on antud riigiasutusele, sihtasutusele, aktsiaseltsile või kellelegi muule. Kuna riigihalduse sisu on ajas pidevalt muutuv, peeti vajalikuks seaduses rõhutada, et Riigikontroll võib majanduskontrolli käigus hinnata kõigi avaliku halduse kandjate tegevust neile pandud avalike ülesannete täitmisel. See võib esmapilgul tunduda pretensioonikas, kuid just sellise mudeli poole on teel kõrgeimad kontrolliasutused kogu maailmas.

Tegelikkuses tähendab see eelkõige riigilt raha, erioigusi või ülesandeid saava mitme eraõigusliku ja avalikõigusliku isiku lisandumist Riigikontrolli vaatluse alla. Teiseks oluliseks kontrollitavate gruppiks saavad Riigikontrolli ettekujutuse järgi kohalikud omavalitsused.

KONTROLLITEGEVUS 1998. AASTAL

Kontrollitavad

Vastavalt Riigikontrolli seadusele kontrollib Riigikontroll:

- Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikohtu, õiguskantsleri kantselei, Riigikantselei, ministeeriumide, teiste riigiasutuste ja muude riiklike organisatsioonide eelarve täitmist, ülalpidamiseks tehtud kulutuste tulemuslikkust, tehingute majanduslikku otsustatavust, nende valduses oleva riigi vara kasutamist ja säilimist ning nende finantsmajanduslike operatsioonide seaduslikkust, raamatupidamisarvestuse ja -aruandluse õigsust;
- Eesti Pangale, muudele pankadele ning teistele krediidiasutustele eraldatud riigi vara kasutamist ja säilimist;
- riigiettevõtete ja muude riigi omandil rajanevate ettevõtete majandustegevuse eesmärgipärasust ja tulemuslikkust, vajadusel nende majandustegevuse seaduslikkust, raamatupidamisarvestuse ja -aruandluse õigsust ning nende valduses oleva riigi vara kasutamist ja säilimist;
- nende ettevõtete majandustegevust, kus riigil on üle poole osakute või aktsiatega määratud häälest või aktsiakapitalist;
- kohalike omavalitsuste valdusse antud riigi vara kasutamist ja käsutamist;
- riiklike subsiidiumide kasutamise sihipärasust ja otsustatavust;
- riikliku sotsiaalkindlustuse ja ravikindlustuse eelarve täitmist ning riiklike fondide ja sihtkapitalide tegevust;
- nende ettevõtete majandustegevust, kelle laene või lepinguliste kohustuste täitmist tagab riik;
- riigi poolt võetud välis- ja siselaenude kasutamist ning nende laenude tagasimaksmist;
- rendile või muudel alustel teiste isikute kasutusse antud riigi vara säilimist;
- riiklike tellimuste täitmise vastavust õigusaktidele ja lepingutele.

**Seaduse järgi
kontrollimisele
kuuluvad
riigiasutused**

Kontrolliosakondade töövaldkonnad

1998. aastal jagunes kontrollitegevus Riigikontrolli kontrolliosakondade vahel valdkonniti järgnevalt:

I osakond
analüüsis ja üldistas:
riigivara säilimist;
tehingute
majanduslikku
otstarbekust;
omandireformi
küsimusi;
põllumajanduse ja
keskkonna
küsimusi

■ I KONTROLLIOSAKOND

Kontrollitavad ministeeriumid:

Keskkonnaministeerium

Põllumajandusministeerium

Teiste ministeeriumide valitsemisalas olevad asutused jt üksused:

Eesti Erastamisagentuur

Riikliku Hooneregistri talitused

kinnistusametid

õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamise ja
kompenseerimise keskkomisjon

Riigivara register

omandireformiga seotud registrid

Kontrollitavad fondid/kapitalid:

Kalakapital

Keskkonnafond ja selle osafondid

Metsakapital

Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fond

II osakond
analüüsis ja üldistas:
tehingute
majanduslikku
otstarbekust;
tööstuse, ehituse,
transpordi ja side
küsimusi;
elamumajanduse
küsimusi;
infrastruktuuri
ettevõtete erastamist

■ II KONTROLLIOSAKOND

Kontrollitavad ministeeriumid:

Majandusministeerium

Teede- ja Sideministeerium

Teiste ministeeriumide valitsemisalas olevad asutused jt üksused:

Standardiamet

Äriregister

Ettevõttere register

äriühingud Rahandusministeeriumi valitsemisalas

Kontrollitavad fondid:

Ekspordi Krediteerimise Fond

Innovatsioonifond

Julgeolekuvaru Fond

Väikeettevõtluse Krediteerimise Fond

■ III KONTROLLIOSAKOND

Kontrollitavad ministeeriumid ja teised asutused:

Riigikogu Kantselei
 Presidendi Kantselei
 Riigikantselei
 Õiguskantsleri Kantselei
 Vabariigi Valimiskomisjon
 Justiitsministeerium
 Rahandusministeerium
 Välisministeerium
 maavalitsused
 kohtud, pangad

Kontrollitavad fondid:

Hüvitusfond
 Liikluskindlustuse Fond
 VEB Fond

■ IV KONTROLLIOSAKOND

Kontrollitavad ministeeriumid:

Kultuuriministeerium
 Haridusministeerium
 Sotsiaalministeerium

Kontrollitavad avalik-õiguslikud juriidilised isikud:

Eesti Raadio, Eesti Televisioon
 Rahvusraamatukogu, Rahvusooper "Estonia"
 Kultuurkapital
 Teaduste Akadeemia
 avalik-õiguslikud ülikoolid

Teiste ministeeriumide valitsemisalas olevad asutused:

õppeasutused, sõltumata valitsemisalast,
 v.a Kaitseministeeriumi õppeasutused

■ V KONTROLLIOSAKOND

Kontrollitavad ministeeriumid ja asutused:

Kaitseministeerium
 Siseministeerium
 Kaitsejõudude Peastaap
 Kaitseliit

Kontrollitav fond:

Migratsioonifond
 (1998. aasta septembrist sihtasutus)

III osakond

analüüsis ja üldistas:

**riigieelarve
 vahendite
 formeerumist ja
 kasutamist;
 riigivalitsemise
 kulusid;
 kohalikele
 omavalitsustele
 eraldatud toetuste
 kasutamist;
 välislaenuodega
 seotud küsimusi**

IV osakond

analüüsis ja üldistas:

**sotsiaalsfääri
 seisundit;
 riikliku sotsiaal- ja
 ravikindlustuse
 eelarve vahendite
 formeerumist ja
 kasutamist;
 riigilt saadud raha
 kasutamist
 sotsiaalsfääris;
 riigi õppelaenude
 kasutamist**

Osakond analüüsis

ja üldistas:

**riigivara säilimise
 küsimusi;
 tehingute
 majanduslikku
 otstarbekust**

**Lõuna-Eesti osakond
kontrollis
koordineeritult teiste
osakondadega kõiki
Riigikontrolli
pädevuses olevaid
küsimusi**

■ LÕUNA-EESTI OSAKOND

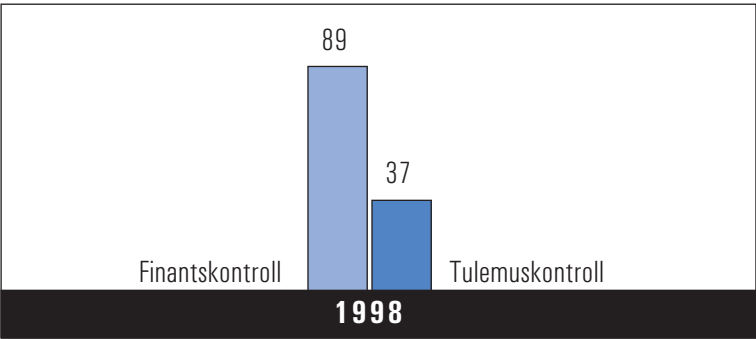
Kontrolliti järgmistes maakondades:

- Jõgeva maakond
- Põlva maakond
- Tartu maakond
- Valga maakond
- Viljandi maakond
- Võru maakond

Märkus: koos ministeeriumiga kuulusid kontrollimisele ka kõik selle ministeeriumi valitsemisalas tegutsevad ametid, inspeksioonid, nende kohalikud asutused, vastavad äriühingud ja sihtprogrammid, v.a käesolevas loetelus toodud erandid.

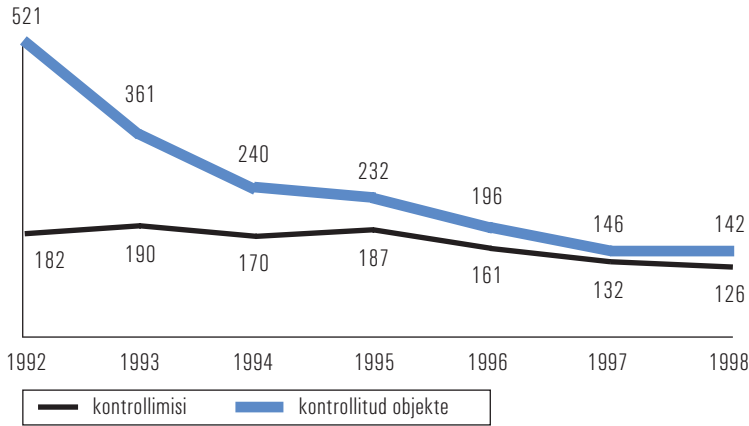
Riigikontrolli kontrollitegevuse aluseks oli 1998. aasta tööplaan.

- 1998. aastal viis Riigikontroll läbi 126 kontrollimist. 89 kontrollimise käigus pöörati peatähelepanu finants- ja majandustegevuse seaduslikkuse ning aruandluse õigsuse hindamisele, 37 kontrollimises keskenduti kontrollitavate tegevuse tulemuslikkuse eri aspektidele.
- Kokku kontrolliti 142 asutust ja organisatsiooni, hinnates nende tegevust peamiselt 1997. aastal.

Läbiviidud kontrollimised

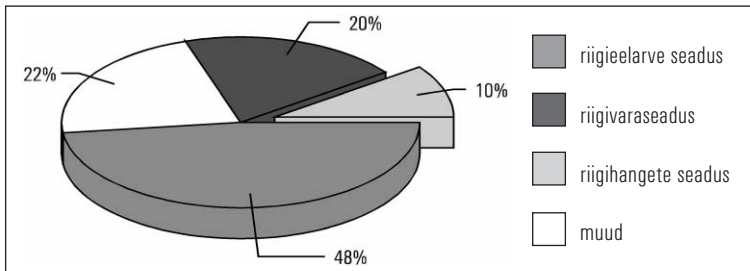
Näitaja	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
kontrollimisi	182	190	170	187	161	132	126
kontrollitud objekte	521	361	240	232	196	146	142

Seaduslikkuse kontrollimisel tuvastatu

■ Kontrollimistel tuvastati õigusaktide rikkumisi 431 juhul, neist moodustasid:

riigieelarve seaduse ja raamatupidamisalaste õigusaktide rikkumised	48%
riigivaraseaduse rikkumised tehingutes riigi varaga	20%
riigihangete seaduse sätete eiramised	10%
muud õigusrikkumised	22%

1998. aastal avastas Riigikontroll 431 õigusaktide rikkumist ja vaidlustas 102,5 miljoni krooni kulutamise seaduslikkuse või otstarbekuse

Riigieelarve raha kasutamisel oli kõige enam esinenud õigusrikkumiseks kohustuste võtmine üle eelarves ettenähtu, riigieelarve assigneeringute ebaseaduslik ümberpaigutamine ja aasta lõpul sooritatud suured ettemakset vähendamaks riigieelarvesse tagasimakstavat raha.

Riigivara anti kasutada nii, et alati ei järgitud nõuet korraldada avalik enampakkumine, rendilepinguid ei registreeritud riigivara registris ja riigivara kasutusse andmisest saadud tulu ei kantud riigieelarvesse. Osa riigivara oli arvele võtmata või selle maksumus rekonstrueerimiskulutuste võrra suurendamata, riigivara registrisse ei olnud kantud kogu selleks ettenähtud vara.

Riigihankeid asjade ostmisel ja teenuste tellimisel kõigidel nõutavatel puhkudel ei korraldatud ega järgitud ühelt pakkuvalt hanke tegemiseks ettenähtud korda. Riigihangete korraldamatust esines eelkõige ehitus- ja remonditööde puhul.

Kontrollimiste tulemused

Kontrollimiste tulemusel võeti asutustes ja organisatsioonides arvele 29,8 miljoni krooni väärtuses raha ja vara.

Riigieelarvesse ning sotsiaal- ja ravikindlustuse eelarvesse kanti kokku üle 28,5 miljoni krooni

■ Kontrollimiste tulemusel taastati asutuste ja organisatsioonide eelarvetesse ning võeti arvele raha ja vara **29,8** miljoni krooni väärtuses.

■ Kuigi Riigikontrolli ülesanne ei ole otseselt kontrollida maksude arvutamise õigsust ja nende ülekandmise õigeaegsust, tutvuti plaaniliste kontrollimiste käigus ka nendega. Selliste kontrollimiste tulemusena kandsid kontrollitavad 1998. aasta lõpuks riigieelarvesse ning sotsiaal- ja ravikindlustuse eelarvetesse kokku üle **28,5** miljoni krooni.

■ 1999. aastaks jääb Riigikontrolli edasise vaatluse alla problemaatilisi kulutusi **174,2** miljoni krooni eest. Siiski on see summa kuni lahenduse leidmiseni vaid Riigikontrolli arvamus, mida ei saa käsitleda reaalse rahana.

Vaadates nende arvude suurt erinevust, tuleb silmas pidada, et kontrollimise käigus eksimusi või puudusi leides teeb Riigikontroll kontrollitavale või vajaduse korral selle kõrgemalseisvale organile küll ettepanekuid puuduste ja nende põhjuste kõrvaldamiseks, kuid Riigikontrollil ei ole võimalik kedagi sundida neid ettepanekuid täitma.

Kaasaegse riigikontrolli mõjujõu allikaks on otsese käsu asemel tema tähelepanekute sisukus, ettepanekute rakendatavus, väljund parlamenti ning kontrollitavate teadmine, et kontrollimise tulemused avalikustatakse.

Riigikontrolli töö tulemuste hindamisel tuleb arvestada ka seda, et lisaks rahale, mis otseselt riigile tagasi tuuakse või mille raiskamine avastatakse, jääb tänu Riigikontrolli nõuannetele hulk kulutusi tegemata. Selle põhjuseks võib olla näiteks paranenud sisekontrollimehanism või otsus, mille juht tegi tuginedes Riigikontrolli esitatud kontrollimaterjalidele.

Eelnev tähendab, et mida suuremaks muutub tulemuskontrollide osatähtsus ja mida rohkem keskendub Riigikontroll põhjuste, mitte tagajärgede otsimisele, seda raskemaks kujuneb Riigikontrolli töö tulemuste mõõtmine.

Kuna kõigi 1998. aastal toimunud kontrollimiste kohta vastu võetud peakontrolöride otsused on avaldatud Interneti koduleheküljel <http://www.sao.ee> ning kokkuvõtted olulistest kontrollimiste käigus tehtud tähelepanekutest ja ettepanekutest avaldatakse ka riigikontrolöri ülevaates riigi vara kasutamise ja säilimise kohta, siis käesolevas aruandes igal kontrollimisel eraldi ei peatuta.

Kontrollitulemuste avalikustamine

- Riigikontrolli kontrollitulemuste avaldamisel meedias on oluline osa kontrollitavate mõjutamisel.
- 1998. aastal kajastasid Eesti meediakanalid Riigikontrolli tegevust aktiivselt. Ajalehtedes ilmunud 171 artiklis anti kas otseselt ülevaade peakontrolöride otsustest ja kokkuvõtetest või edastati Riigikontrolli arvamusi. Riigikontrolör ja peakontrolörid on riigivalitsemist puudutavatel teemadel esinenud raadios ja televisioonis.
- Sõltuvalt probleemide tähtsusest saatis Riigikontroll lisaks tavapärasele avalikustamisele ka Vabariigi Valitsusele 2 ja Riigikogu komisjonidele 17 olulisemat kontrolliakti või peakontrolööri otsust.

**1998. aastal
ilmus ajakirjanduses
171 artiklit, milles
käsitleti
Riigikontrolli
tegevust**

Sisekontrolli juhendamine avalikus sektoris

Kontrollimiste käigus pöörab Riigikontroll suurt tähelepanu sisekontrolli toimimisele, sest sisekontroll kui juhtkonna kavandatud ja rakendatud süsteemne abinõude kompleks juhtimises, töökorralduses ja funktsioonide täitmisel peab looma küllaldase kindlustunde, et organisatsioon saavutab püstitatud eesmärgid.

Samuti juhendab Riigikontroll vastavalt Riigikontrolli seaduse § 7 lõikele 2 metoodiliselt riigiasutusi, -ettevõtteid ja muid riiklikke organisatsioone sisekontrolli korraldamisel.

Kontrollimiste tulemusena võib väita, et avalikus sektoris on sisekontrolli tase enamasti madal ning sisekontrolli ja siseauditi korraldus valitsusasutustes ei vasta Rahvusvahelise Kõrgeimate Kontrolliasutuste Organisatsiooni (INTOSAI) sisekontrolli standardite nõuetele.

Põhjused olid 1998. aastal eelkõige järgmised:

- Vabariigi Valitsus ei korraldanud valitsusasutuste ja nende hallatavate riigiasutuste sisekontrolli eeskirjade väljatöötamist;
- valitsusasutuste juhtide teadmised sisekontrolli ja siseauditi eesmärkidest, ülesannetest ja olemusest olid enamasti ebapiisavad;
- valitsusasutuste siseauditi (sisekontrolli ja -revisjoni) teenistuste juhid ei vastanud üldjuhul siseauditi standardite kohasele eriala-, kutse- ja ametinõuetele;

**Sisekontrolli
taseme tõstmiseks
juhendas
Riigikontroll
1998. aastal Vabariigi
Valitsust ja
valitsusasutusi.
Selleks koostati
ja esitati Vabariigi
Valitsusele,
valitsusasutustele
ja kohalike
omavalitsuste
liitudele
Riigikontrolli
põhiseisukohad
sisekontrolli
ja siseauditi
korraldamiseks**

- valitsussektoris oli korraldamata siseaudititeenistuse töötajate eriala- ja täiendõpe;
- täielikult puudus avaliku halduse audiitorite ja siseaudiitorite kutseõpe.

Riigikontroll tegi Vabariigi Valitsusele järgmised ettepanekud:

- 1999. aastal koostada ja kinnitada INTOSAI standarditel põhinev sisekontrolli eeskiri valitsusasutustele ja nende hallatavatele riigiasutustele;
- alustada avaliku halduse audiitorite ja siseaudiitorite kutse õpetamist;
- korraldada 1999. aastal valitsusasutuste siseauditi teenistuste juhtidele ja töötajatele sisekontrolli ja siseauditi täiendõpe.

Lisaks tegi Riigikontroll ettepanekud muuta Vabariigi Valitsuse seadust, avaliku teenistuse seadust ja raamatupidamise seadust, et tagada valitsusasutustes, nende hallatavates riigiasutustes, samuti teistes riigiasutustes ning avalik-õiguslikes institutsioonides sisekontrolli ja siseauditi vastavusse viimine INTOSAI sisekontrolli standardite põhimõtete ja nõuetega.

Ülevaade riigi vara kasutamisest ja säilimisest

Parlamendile esitatud ülevaates riigivara kasutamisest ja säilimisest tegi riigikontrolör ettepanekud määrata kogu riigivarale valitseja ning ühitada riigivara majandamiskavad eelarveprotsessiga

Kord aastas, samal ajal kui Riigikogu arutab eelmise eelarveaasta riigieelarve täitmise aruannet, esitab riigikontrolör põhiseadusest tulenevalt parlamendile ülevaate riigi vara kasutamisest ja säilimisest eelmisel eelarveaastal. Ülevaade 1997. aasta kohta avaldati Riigi Teataja Lisas (RTL 1998, 218/219, 863).

Ülevaates toodi välja järgmised probleemid:

- 1997. aastal puudus suurel hulgal riigi varal valitseja;
- riigivara register ei olnud 1997. aasta jooksul toimima hakanud;
- riigivara arvestus oli lahutatud raamatupidamisarvestusest;
- riigivara majandamise kavasid koostati ja täideti formaalselt ning neil puudus mõju riigieelarve koostamise protsessile;

- ei koondatud andmeid vara kohta nendes riigiasutustes, kelle ülalpidamiskulusid ei kaeta riigieelarvest;
- riiklike investeeringute programmi olemasolule vaatamata oli lõpetamata ehituste all kinni ligi 0,5 miljardit krooni;
- riigi aktsiate üle puudus nende valitsejatel ülevaade ja seetõttu esindati riigi huve äriühingutes puudulikult;
- mitmed riigivara valitsejad ei kajastanud riigi maad raamatupidamises ega riigivara registris.

Oma ettekandes Riigikogule tegi riigikontrolör ka ettepanekud:

- määrata valitsejate riigivarale valitseja,
- vaadata üle riigivara registri ja riigivara majandamise kavade eesmärgid ning ühitada need raamatupidamisaruannetega ja seeläbi eelarve planeerimise protsessiga.

Arvamus 1999. aasta riigieelarve eelnõu kohta

Kuigi Rahandusministeerium ei võimaldanud Riigikontrollil tutvuda 1999. aasta riigieelarve eelnõu koostamise aluseks olnud dokumentidega, tegi Riigikontroll eelnõu kohta hulga märkusi.

- Riigieelarve eelnõust, seletuskirjast ja lisadest ei selgunud avaliku halduse kandjate tegevuse eesmärgid ja nende saavutamise määr, arvestades 1999. aastal eraldatavaid rahalisi vahendeid.
- Olemasolevad eesmärgid olid ebamäärased, mõõdetamatud ja sedavõrd abstraktsed, et nende alusel oli äärmiselt raske hinnata raha kulutamise vajalikkust ja efektiivsust.
- Eelarves ei olnud kajastatud kõik riigi tulud ja kulud.
- Puudus ülevaade asutuste omatuludest.
- Sarnaste eeldatavate eesmärkidega kulud jagunesid mitme programmi ja asutuse vahel; välja toomata oli kõigi programmide ja toetuste eeldatavad sihtgrupid, sihtpiirkonnad jms.

Riigikontrolli arvates tuleks riigieelarve kõigi peatükkide ja suuremate kuluartiklite järgi määratleda kindlad eesmärgid ja eelistused

- Kuna puudus kulude liigitus tegelike eesmärkide järgi, oli raskendatud valikute tegemine valdkondade ja eelistuste vahel. Esines ka vastupidiseid juhtusid, kus sisult erinevaid kulusid kajastati ühel real.
- Personalikulude arvestamine ettenähtud, mitte olemasolevate ametnike arvu järgi ei kajastanud ametnikele tehtavaid tegelikke väljamakseid, mistõttu riigiametnike palkade tegelik suurus on jätkuvalt selgusetu.
- Põhimõtteliselt vale on lähtuda eelarve koostamisel eelmiste aastate baasist ja planeeritavast kasvust. Riigikontrolli kontrollimised on näidanud, et kulude planeerimisel aluseks võetud summad on ebaotstarbekate ja mittesihipäraste kulude arvel üle paisutatud.

Seisukoht riigieelarve kulude kavandamise suhtes

- Kõigi eelarvepeatükkide ja suuremate kuluartiklite järgi tuleks määratleda kindlad eesmärgid ja eelistused, et anda Riigikogule võimalus näha ja arutada nende kulutuste põhjendatust.

Riigikontroll tegi järgmised ettepanekud:

- kaaluda kõigi riigieelarvest finantseeritavate programmide, toetuste, abirahade, asutuste, aga ka riigiasutuste liigitamata tegevuskulude suhtes konkreetsete, mõõdetavate ja asjassepuutuvate eesmärkide määratlemise kohustuslikuks muutmist juba 2000. aasta riigieelarve eelnõu menetlemisel;
- lisada riigieelarve eelnõu seletuskirjale planeeritavad omatulude laekumise ja kasutamise projektid riigieelarveliste asutuste kaupa;
- lisada riigieelarve seletuskirjale eelarve kuluartiklite pingeread lähtuvalt nende vajalikkusest (hinnatavast mõju ja maksumuse suhtest) riiklike prioriteetide kaupa.

ARUPÄRIMISED

Riigikontrolör vastab Riigikogu liikmete arupärimistele ja osaleb sõnaõigusega Vabariigi Valitsuse istungitel.

1998. aastal vastas riigikontrolör järgmistele arupärimistele:

- Riigikogu liikme Feliks Unduski arupärimine Saare Maaparandusbüroole riigieelarvest eraldatud raha kasutamise seaduslikkuse ja sihipärasuse kohta;
- Riigikogu liikme Daimar Liivi arupärimine kontrollimiste kohta Justiitsministeeriumis ja selle haldusalas;
- Riigikogu liikme Jüri Adamsi arupärimine Riigikogu liikme Mati Meose osalemise seaduslikkusest Tartu Raadi lennuvälja aktsiaseltsi nõukogus, samuti – lähtudes huvide konfliktist korruptsioonivastase seaduse järgi – tema tegevuse seosest Raadi lennuväljale riigieelarveraha eraldamisega;
- Riigikogu liikme Vootele Hanseni arupärimine Politseiameti eelarveväliste vahendite laekumise ja kulude kohta 1997. aastal;
- Riigikogu liikmete Jüri Adamsi ja Mihkel Pärnoja arupärimine aktsiaseltsi Tartu Soojus aktsiate müügi asjus.

1998. aastal vastas riigikontrolör viiele arupärimisele

RIIGIKONTROLI STRUKTUUR JA PERSONAL

1998. aasta lõpul oli Riigikontrollis 6 kontrolliosakonda, kus töötas 55 teenistujat, ja 3 tugiosakonda, kus töötas 20 teenistujat. Juhtkonda kuulus 7 teenistujat. Töötasude kogusumma 1998. aastal oli 8,3 miljonit krooni

Juhtkond

■ Riigikontrolli juhtkond koosnes 1998. aasta lõpus riigikontrolörist, riigikontrolöri viiest nõunikust ja abist. Kõik juhtkonda kuuluvad ametnikud olid kõrgharidusega, neist 5 võeti tööle 1998. aastal. Töölt ei lahkunud ükski juhtkonna liige.

Kontrolliosakonnad

■ Riigikontrollis oli 6 kontrolliosakonda: 5 Tallinnas ja kuues, Lõuna-Eesti osakond, Tartus. Kontrolliosakondi juhivad peakontrolörid. Kontrolliosakondades töötavad ametnikud täidavad oma otseste tööülesannetena Riigikontrollile põhiseadusega pandud kohustust – viivad läbi kontrollimisi.

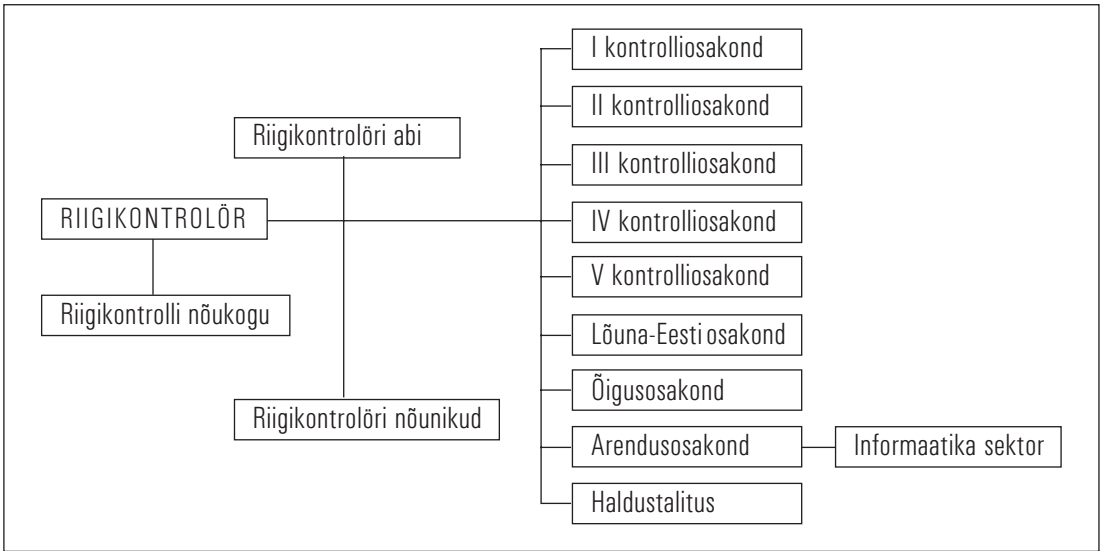
Kontrolliosakondade 55 ametnikust oli kõrgharidusega 49. Tööle võeti 4 ja töölt lahkus 5 ametnikku.

Tugiosakonnad

■ Riigikontrolli tugiosakonnad olid arendus-, haldus- ja õigusosakond. Arendusosakonda kuulus ka informaatika sektor. Tugiosakondade 20 teenistujast oli kõrgharidusega 14. Tööle võeti 4 teenistujat, töölt ei lahkunud keegi.

Abiteenistujad

■ Abiteenistujatena töötas 1998. aastal 3 isikut.

	1996. a lõpp	1997. a lõpp	1998. a lõpp
JUHTKOND			
Arv aasta lõpus	4	3	8
Aasta jooksul tööle võetud	–	–	5
Aasta jooksul töölt lahkunud	–	1	–
Kõrgharidusega	4	3	8
Teaduskraadiga	–	–	–
Keskmine vanus	54	55	41
KONTROLLIOSAKONNAD			
Arv aasta lõpus	53	56	55
Aasta jooksul tööle võetud	13	6	4
Aasta jooksul lahkunud	10	3	5
Kõrgharidusega	49	49	49
Teaduskraadiga	6	6	6
Keskmine vanus	51	52	52
TUGIOSAKONNAD			
Arv aasta lõpus	18	18	20
Aasta jooksul tööle võetud	3	–	4
Aasta jooksul lahkunud	2	–	–
Kõrgharidusega	13	13	14
Teaduskraadiga	1	1	1
Keskmine vanus	48	48	50
ABITEENISTUJAD			
Arv aasta lõpus	1	3	3
Aasta jooksul tööle võetud	–	3	–
Aasta jooksul lahkunud	–	1	–
Kõrgharidusega	–	–	–
Keskmine vanus	64	55	53
Teenistujaid kokku	76	80	86
Kõrgharidusega kokku	66	65	71
Teaduskraadiga kokku	7	7	7
Keskmine vanus kokku	54	52	49

KOOLITUS

Väliskoolitused

1998. aastal osalesid Riigikontrolli töötajad täiendõppel nii Eesti koolitusasutustes kui ka välisriikides. Samuti korraldati asutusesiseseid koolitusüritusi

■ Märtsis Varssavis toimunud Poola Riigikontrolli korraldatud seminarist teemal “Riigihangete ja eelarveväliste fondide kontrollimine”, milles Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kõrval olid kutsutud osalema ka kolleegid Taanist, Hollandist ja SRÜ riikidest, võtsid osa Riigikontrolli 2 ametnikku.

■ Juunis Londonis Euroopa Komisjoni finantskontrolli peadirektoraadi korraldatud seminaril, kuhu olid kutsutud ka Euroopa Liiduga ühinemise taotluse esitanud riikide finantskontrolliga tegelevate asutuste ametnikud, oli esindatud ka Riigikontroll. Arutati Euroopa Liidu struktuurifondide kasutamise, auditeerimise ja sisekontrolli probleeme.

■ Septembris Velences (Ungaris) toimunud seminaril tutvustati Euroopa Liidu maades INTOSAI kontrollistandardite rakendamise juhendeid, mis on aluseks Euroopa Liidu kandidaatriikide kontrolliasutustele meetodika ühtlustamisel. Seminaris osales 2 Riigikontrolli ametnikku.

■ Oktoobris Bratislavas toimunud tulemuskontrolli põhimõtetele pühendatud seminarist, mille oli Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kõrgeimate kontrolliasutuste töötajatele korraldanud ÜRO Arenguprogramm, võttis osa üks Riigikontrolli ametnik.

Õpe Eesti koolitusasutustes

Eesti koolitusasutustes täiendasid Riigikontrolli ametnikud end põhiliselt järgmistel teemadel:

- raamatupidamisarvestus;
- ettevõtete sisekontroll;
- Euroopa Liidu institutsioonid ja poliitika;
- hangete ja pakkumiste korraldamine ehituses;
- riigivara seadus;
- Eesti majanduse arengumõjurid;
- väliskaubanduse bilanss ja majanduskasv.

Koolitus Riigikontrollis

■ Riigikontrollis korraldati loengusarjad õiguse alustest, Euroopa Kontrollikoja koostööst Kesk- ja Ida-Euroopa kõrgeimate kontrolliasutustega ning uuenenud keelekasutusest ja -korraldusest.

VÄLISSUHTED

Olulisemat välissuhtluse alal 1998. aastal

- Koostöö Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kõrgeimate kontrolliasutuste ja Euroopa Kontrollikojaga.

Koostöö Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kõrgeimate kontrolliasutuste ja Euroopa Kontrollikojaga keskendus kontrollistandardite ja -metoodika ühtlustamisele ning kõrgeima kontrolliasutuse funktsioonide määratlemisele ja institutsionaalsele tugevdamisele Euroopa Liiduga ühinemise protsessis.

Sel eesmärgil peetud kolmel töökohtumisel tutvuti Euroopa Kontrollikoja metoodika ja INTOSAI standardite Euroopa Liidus rakendamise juhenditega ning valmistati ette soovituslikke dokumente, millest lähtuvalt Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kõrgeimad kontrolliasutused saavad oma tegevust ühtlustatult arendada.

- INTOSAI XVI kongress Uruguai pealinnas Montevideos

INTOSAI XVI kongress oli kõrgeimate kontrolliasutuste esindajate kohtumine kõige kõrgemal tasemel.

Iga kolme aasta järel peetaval kongressil osalesid organisatsiooni kõigi liikmesasutuste juhid. Kongressi teema oli “Kõrgeimate kontrolliasutuste roll võitluses korruptsiooni ja pettusega”. Samuti arutati kõigi INTOSAI alaliste töögruppide tegevuse tulemusi. Kongressil heaks kiidetud seisukohad auditeerimisstandardite, avaliku sektori audiitorite eetikakoodeksi, sisekontrolli, erastamise, riigivõla, keskkonna ja elektroonilise infotötluse auditeerimise ning programmide hindamise küsimustes on Riigikontrollile olulisteks arengusuunisteks.

Riigikontrolli esindajad võtavad osa nii INTOSAI privatiseerimise kontrollimise kui ka keskkonnaauditi töörühma tegevusest. Kongressil sõlmiti rida kokkuleppeid koostööks ja infovahetuseks teiste kontrolliasutustega.

- Riigikontrolöri visiit Saksamaa Liitvabariigi *Bundesrechnungshof*’i.

Visiit *Bundesrechnungshof*’i andis võimaluse tutvuda hästi toimiva nüüdisaegse Euroopa kontrolliorganisatsiooni ülesannete, ülesehituse, metoodilise materjali ja töökogemustega.

Nagu varasematelgi aastatel oli Riigikontrolli välissuhtlemise eesmärk tagada esindatus kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvahelistes organisatsioonides INTOSAI ja EUROSAI, samuti edendada oma personali kutseoskusi teabevahetuse korraldamise ja väliskolleegide paremate kogemuste ning kontrollimetoodika ülevõtmise kaudu

Visiidil lepitati kokku Riigikontrolli ametnike koolituses, konsulteerimises ja metoodiliste materjalidega varustamises.

1998. aastal oli Riigikontroll esindatud järgmistel rahvusvahelistel sündmustel, konverentsidel, nõupidamistel ja seminaridel:

- 26.–28. märtsini toimus Varssavis Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kõrgeimate kontrolliasutuste ja Euroopa Kontrollikoja juhtide nõupidamine.
- 21. ja 22. aprillil peeti Velences Euroopa Liiduga esimesse liitumiskõneluste ringi arvatud riikide kõrgeimate kontrolliasutuste juhtide ja kontaktametnike nõupidamine.
- 21. ja 22. mail pidasid Klaipedas nõu Eesti, Läti ja Leedu Riigikontrolli esindajad.
- 23. juunil toimus Lissabonis EUROSAI juhatuse XVII koosolek, millele järgnes 24.–26. juunini EUROSAI seminar teemal “Kõrgeimate kontrolliasutuste sõltumatus seadusandlikust, täidesaatvast ja kohtuvõimust”.
- 18. augustil oli Stockholmis Põhja- ja Baltimaade riigikontrolliasutuste koostöönõupidamine.
- 20. augustil tähistati Riias Läti Riigikontrolli 75. ja Läti Riigikontrolli seaduse uuendamise 5. aastapäeva.
- 1. ja 2. septembril toimus Budapestis Euroopa Kontrollikoja ning Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kõrgeimate kontrolliasutuste institutsionaalse tugevdamise töörühma koosolek.
- 28.–31. oktoobrini oli riigikontrolör Juhan Parts tutvumisviidil Saksamaa Liitvabariigi *Bundesrechnungshof*’is.
- 7.–14. novembrini toimus Montevideos INTOSAI XVI kongress.
- 23. ja 24. novembril kestis Strasbourgis EURORAI (Euroopa regionaaltasandi kontrolliasutusi ühendava organisatsiooni) III kongress.

INFOTEHNOLOOGIA

1998. aastal jätkus Riigikontrolli infosüsteemi arendamine ning Riigikontrolli infotehnoloogiline potentsiaal jõudis tasemele, kus igal arvutitöökohta vajaval ametnikul on see olemas. Kontrollide planeerimiseks, kontrollitulemuste registreerimiseks ja dokumentide halduseks vajalikud andmebaasisüsteemid rakendati tööle.

■ Kontrollimiste tulemused avalikustati Riigikontrolli veebilehes aadressil **<http://www.sao.ee>**

■ Kõik ametnikud saavad Internetti kasutada ja igaühel on oma elektronposti aadress.

**Riigikontroll on
Internetis aadressil
<http://www.sao.ee>**

RIIGIKONTROLLI 1998. MAJANDUS- AASTA ARUANNE*

■ Riigikontrolli tegevuskulud kaetakse riigieelarvest.

1998. aastal oli Riigikontrollis keskmiselt 79 töötajat. Töötasu üldsumma oli 8 265 512 krooni, sealhulgas riigikontrolöri töötasu 126 395 krooni.

■ Raamatupidamise aastaaruande koostamise põhimõtted ja printsiibid

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud Eesti Vabariigi heast raamatupidamistavast lähtudes, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses, Raamatupidamise Toimkonna juhendites ning mille rakendamise eripära on sätestatud Rahandusministeeriumi määrustes.

1. jaanuarist 1998 muutus riigi institutsioonide raamatupidamise arvestusplaani struktuur.

Arvestusplaanist tulenevate muudatuste mõju 932 402 krooni on elimineeritud varade ja kohustuste osas seisuga 31.12.1997.

■ Materiaalne põhivara

Põhivaraks loeti vara, mille soetusmaksumus on 10 000 krooni või enam ja kasutusiga üle ühe aasta.

Põhivara võeti arvele soetusmaksumuses.

Põhivara kulumit arvestati lineaarsel meetodil.

Amortisatsiooninormid olid põhivara gruppidel järgnevad:

– maarajatised ja hooned	8% aastas
– sõidukid ja transpordivahendid	20% aastas
– inventar	20% aastas

Väheväärtuslik kuluinventar (maksumus alla 10 000 krooni) kanti soetamisel kuludesse, kuid selle arvestust peetakse bilansiväliselt nii koguseliselt kui summaliselt.

■ Maksustamine

Riigikontroll ei ole tulumaksukohuslane. Alates 1998. aasta augustist on Riigikontroll käibemaksukohuslane eelarveväliste tulude (renditulud) osas.

■ Rendiarvestus

Rendilepingud on kajastatud:

- mootorsõidukite osas kui kapitalirent
- hoonete rendi osas kui kasutusrent

* Rahandusministri määruse kohaselt sisaldab Riigikontrolli 1998. majandusaasta aruanne 9 lisa, millest siin esitatakse bilanss ja tulemiaruanne ning neile lisatud kommentaarid. Täismahus aruandega saab tutvuda Riigikontrollis.

Tulemiaruanne

(kroonides)

Aruandeaasta
1998**TEGEVUSTULUD**

Märkus 1	Tulud eelarvest	15 240 062
Märkus 2	Tulud majandustegevusest	1 117 594
Märkus 3	Toetused juriidilistelt isikutelt	30 000
Märkus 4	Muud tulud	209 973
Märkus 5	Tulude korrigeerimine	- 231 405
Kokku		16 366 224

TEGEVUSKULUD

Märkus 6	Personalikulud	- 11 577 978
Märkus 7	Majanduskulud	- 3 077 075
Kokku		- 14 655 053
Kulum		- 1 402 293
Tegevustulem		308 878

FINANTSTULUD JA KULUD

Märkus 8	Finantstulud	39 735
Märkus 9	Finantskulud	- 30 141

ÜLEKANDED JA TOETUSED

Märkus 10	Väljamaksmisele kuuluvad assigneeringud	9 132
	Ülekantud assigneeringud	- 9132

Arvestatud tulem	318 472
-------------------------	----------------

Bilanss

(kroonides)

		Aruandeaasta 31.12.98	Eelnev aasta 31.12.97
	VARA	6 813 694	5 699 668
Märkus 11	Materiaalne põhivara		
	Maarajatised ja hooned	3 191 288	2 396 646
	Inventar	2 759 746	2 650 722
	Sõidukid ja transpordivahendid	493 863	483 350
	Kunsti- ja muud mitteamortiseeruvad väärtused	72 230	57 159
	Mitmesugused nõuded		
	Nõuded töövõtjatele	57	1
	Ettemakstud tulevaste perioodide kulud ja viitlaekumised		
	Ettemakstud kindlustuskulud	22 712	
Märkus 12	Muud ettemaksed	40 425	240
	Laekumata renditulud	154 504	
	Laekumata intressitulud	35 195	
	Kassa ja pangakontod		
	Kassa		
	Pank	43 674	111 550
	KAPITAL JA KOHUSTUSED	6 813 694	5 699 668
	Kapital	5 215 658	5 215 658
	Kapital		
Märkus 13	Annetatud kapital	665 627	
	Aruandeaasta tulem	318 472	
	Sihtkapital		
	Sihtfinantseerimine		30 000
	Lühiajalised kohustused		
Märkus 14	Pikaajalise võla lühiajaline osa	81 780	251 805
Märkus 15	Võlad asutustele	112 785	
	Muud lühiajalised kohustused	39 130	20 000
	Maksukohustused		4 748
	Käibemaksukohustused	6138	
	Personali maksukohustused	1589	425
	Ettemakstud tulevaste perioodide tulud ja muud viitlaekumised (kulud)		
Märkus 16	Võlad töövõtjatele	227 532	163 880
Märkus 17	Muud viitvõlad	144 983	13 152

Märkused finantsaruannete kohta

Märkus 1

1998. aastal eraldati Riigikontrollile riigieelarvest kuludeks 15 264 963 krooni.
Eelarve täideti 15 240 062 krooni ulatuses.

Märkus 2

Tulud Riigikontrolli valduses oleva hoone ruumide väljarentimisest.

Märkus 3

Avatud Eesti Fondilt 1997. aastal saadud preemiasumma.

Märkus 4

Saadud kindlustushüvitis 135 000 krooni ja Rahandusministeeriumi 31.12.1998 määruse nr 119 järgi arvestatud tasuta saadud varade kulum 74 972 krooni.

Märkus 5

Riigituludesse kantud laekunud renditulud.

Märkus 6

Personalikuludest moodustab töötasu 8 265 512 krooni, sotsiaalmaks 2 727 527 krooni,

pensionid 170 640 krooni ja muud personalikulud 414 299 krooni.

Märkus 7

Majanduskuludest olid suuremad:
ruumide majandamiskulud 1 241 135 krooni;
side ja arvutikommunikatsiooni kulud 651 075 krooni;
kontorimaterjal ja trükised 336 054 krooni;
lähetuskulud 327 599 krooni;
transpordikulud 203 116 krooni; väheväärtuslik kuluinventar ja materjal 187 751 krooni.

Märkus 8

Intressitulud mitteõigeaegselt laekunud renditulult 35 195 krooni ja saadud pangaintressid.

Märkus 9

Makstud kapitalirendi intressid.

Märkus 10

Ülekantud rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud.

Märkus 11

	soetusmaksumus 31.12.1997	kulum 31.12.1997	soetused 1998	väljaminek 1998	soetusmaksumus 31.12.1998	kulum 31.12.1998
Maarajatised ja						
hooned	3 824 440	1 427 794	1 125 877	—	4 950 317	1 759 029
Inventar	4 221 166	1 570 444	1 019 725	97 963	5 142 928	2 383 182
sh arvutustehnika	3 167 488	1 137 963	980 064	89 602	4 057 950	1 718 010
Sõidukid ja						
transpordivahendid	544 806	61 456	180 000	148 728	576 078	82 215
Kokku	8 590 412	3 059 694	2 325 602	246 691	10 669 323	4 224 426

Riigikontrolli valitsemisel Tallinnas Narva mnt 4 oleva hoone juurde kuulub 1 921 m² maad.
Katastriüksus on kinnistamata. Maa maksustamishind on 672 400 krooni.

Märkus 12

Ettemakstud 1999. aasta kulud – ajakirjanduse tellimused.

Märkus 13

Euroopa Liidu PHARE tagastamatu abiprogrammi ES9622.05.01 raames eraldati arvutustehnikat.
Vastavalt Rahandusministeeriumi juhistele on see kajastatud annetatud kapitalina.

Märkus 14

Kapitalirendi võlg AS-le Hansa Liising.
Rendileping lõpeb 1999. aastal.

Märkus 15

Kohustus rentnikele hoones aadressil Narva mnt 4 tehtud renoveerimistööde eest.

Märkus 16

Puhkusetasude kohustus töötajatele.

Märkus 17

Võlad asutustele 1998. aasta detsembrikuu kulude eest.

Märkus 18

Riigikontrollil ei ole bilansiväliseid kohustusi.

AS PricewaterhouseCoopers

Narva mnt. 9A

10117 Tallinn

Estonia

Telephone +(372) 6 141 800

Facsimile +(372) 6 141 900

AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS

Riigikogule

Oleme auditeerinud Riigikontrolli 31. detsembril 1998 lõppenud majandusaasta kohta koostatud bilanssi ja tulemiaruanne, mis on esitatud lehekülgedel 27-28. Bilansi ja tulemiaruanne korrektna koostamine on Riigikontrolli juhtkonna kohustus. Meie ülesanne on anda auditi tulemustele tuginedes omapoolne hinnang bilansi ja tulemiaruanne kohta.

Oleme aru saanud, et antud bilansi ja tulemiaruanne koostamise juhtkonna poolne eesmärk on nende lisamine Riigikontrolli 1998. aasta tegevusaruandesse andmaks ülevaade Riigikontrolli bilansilistest varadest ja kohustustest seisuga 31. detsember 1998 ning Riigikontrolli tuludest ja kuludest 1998. aastal. Antud bilansi ja tulemiaruanne koostamise eesmärk ei ole Riigikontrolli finantsseisundi ja tegevuse tulemi õige ja õiglane kajastamine kooskõlas Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusega.

Sooritasime auditi kooskõlas Rahvusvaheliste audiitorkontrolli standarditega, ehkki meie töö ulatus oli piiratud vastavalt alltoodule. Nimetatud standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, kas Riigikontrolli varad ja kohustused on bilansis olulises osas korrektselt kajastatud ning kas Riigikontrolli tulud ja kulud on tulemiaruanne olulises osas korrektselt kajastatud. Auditi käigus oleme väljavõtteliselt kontrollinud tõendusmaterjale, millel põhinevad bilansis ja tulemiaruanne esitatud näitajad. Meie audit hõlmas ka bilansi ja tulemiaruanne koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonnapoolsete raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi ning seisukohavõttu bilansi ja tulemiaruanne esituslaadi suhtes tervikuna. Arvame, et meie audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks bilansi ja tulemiaruanne kohta.

Me ei ole auditeerinud raamatupidamise aastaaruannet seisuga 31. detsember 1997, kuna meid määrati Riigikontrolli audiitoriteks peale seda kuupäeva. Meie poolt kasutatavad praktilised auditi protseduurid ei võimaldanud meil saada piisavat kinnitust nimetatud kuupäeva bilansi andmete kohta. Bilansis seisuga 31. detsember 1997 kajastatud summad moodustavad osa 1998. aasta tulemist.

Meie arvates, välja arvatud eelmises lõigus kirjeldatud asjaolu võimalikud mõjud, on bilanss ja tulemiaruanne seisuga 31. detsember 1998 koostatud olulises osas korrektselt kooskõlas Eesti Vabariigi Raamatupidamise seadusega osas, mis sätestab bilansiliste varade ja kohustuste hindamise ja bilansis kajastamise põhimõtted ning tulude ja kulude tulemiaruanne kajastamise põhimõtted.

AS PricewaterhouseCoopers

24. mai 1999

Urmas Kaarler
Vannutatud audiitor

SUMMARY OF THE ANNUAL REPORT

The activities of the State Audit Office are governed by the Constitution of the Republic of Estonia and the State Audit Office Act. According to § 132 of the Constitution *the State Audit Office shall be, in its activities, an independent state body responsible for economic control.*

§ 4 of the State Audit Office Act lays down: *the purpose of the activities of the State Audit Office is to help preserve and ensure prudent use of state assets through auditing.*

Activities of the State Audit Office in 1998

In 1998 the State Audit Office comprised six audit departments headed by Chief Auditors with an overall audit staff of fifty-five. The management consisted of eight and three supporting departments of twenty officers. In 1998 the total amount of remuneration was 8.3 million kroons. The total expenditure of the State Audit Office constituted 15 million kroons in 1998.

The responsibilities of audit departments were divided as follows:

I – preservation of state assets, property reform, privatisation, environment, agriculture;

II – industry, commerce, energetics, transport and communications, state-owned enterprises and limited liability companies;

III – state budget, chancelleries of State, Parliament and Legal Chancellor, justice and courts, foreign affairs, finances and banks, foreign loans;

IV – social insurance budget, health insurance budget, social affairs, culture, education, radio and TV;

V – internal affairs, national defence and national security;

South-Estonian – formed on territorial basis and located in Tartu – second important and largest city of Estonia.

In 1998 the State Audit Office conducted 126 audits. 89 audits focused on assessing the legality of the financial and economic activities and the propriety and fairness of reporting of the auditees. 37 audits focused on assessing the different aspects of the efficiency of the auditees' activities. Altogether 142 institutions and organisations were audited with the audit dealing primarily with the activities of 1997.

In course of the audits performed in 1998 the State Audit Office contested the legality or purposefulness of the use of altogether **202.9** million kroons by the auditees. As a result of the audits currency and assets in the amount of **29.8** million kroons were entered into the books or recovered in the budgets of institutions and organisations. By the end of 1998 the auditees transferred more than **28.5** million kroons of overdue taxes to the state budget and the social security and health insurance budgets. In 1999 the State Audit Office shall further review problematic expenditure in the amount of **174.2** million kroons, which according to the opinion of the State Audit Office should be recovered to the state budget, however, until the outcome is clear it cannot be considered as real savings.

According to paragraph 2 of § 7 of the State Audit Office Act the State Audit Office also provides methodological guidance to state institutions, state enterprises and other state organisations on the conduct of internal audits. The State Audit Office compiled and communicated its main positions to the Estonian Government, government institutions and associations of local authorities to organise and enhance the quality of internal revisions and audits.

In 1998 the development of the State Audit Office information system continued and the information technology potential

of the State Audit Office reached a level where all officials who need a workplace with a computer have it. The database systems needed to plan audits, register audit results and manage documents were introduced. The results of audits were publicised on the web pages (www.sao.ee) of the State Audit Office. All officers have access to the Internet and they all have personal e-mail addresses.

The European Commission stated in its opinion on Estonia's accession to the European Union (EU) as regards financial audit that the main external audit body of Estonia – the State Audit Office – is very modest with its 80 employees, considering the range of its duties, and that substantial preparations need to be made for successful implementation of the EU policy to establish the necessary management and audit mechanisms, which would ensure that the Community's financial interests are protected. However, the European Commission's overall evaluation of Estonian financial control and audit does not seem to obstruct accession to the European Union within a medium term.

The restructuring of the Estonian State Audit Office that began at the end of 1998 is based on the principle that the share of performance audits should be growing in the future. Since according to most foreign experts administrative capacity of the public sector needs to be strengthened the main emphasis of auditing should be laid on enhancing the economy, efficiency and effectiveness in the public sector.

The obligations arising from the Association Agreement with European Communities and the goal of Estonia to become a member of the European Union have influenced the international relations of the State Audit Office. Therefore the co-operation focused on harmonising the audit standards and methods with the

principles of the European Court of Auditors and the European countries and on specifying the functions of the supreme audit body within the framework of the process of joining the European Union.

The delegation of the State Audit Office headed by the Auditor General participated in the EUROSAI Governing Board meeting and EUROSAI seminar in Lisbon and the XVI INCOSAI in Montevideo. The Auditor General also visited the *Bundesrechnungshof* in Germany.

In conclusion we can say that the State Audit Office has sufficient space for improvement. In his introduction to this report the Auditor General Juhan Parts is saying: *"I clearly see the main task that the State Audit Office is facing – to turn the State Audit Office into an organisation that complies with European standards and sets an example in all fields of activity. From strategic planning to financial management, information technology, skills of employees and public relations the State Audit Office should set an example of a well-functioning state institution for everybody. To that end the State Audit Office must constantly develop: invest more in training and information technology and pay high salaries for good work."*